

Kerk in een multi-mix cultuur

Liturgiesuggesties:

Opwekking 214 en Opwekking 71

Psalm 105: 1 en 3

Opwekking 366

Handelingen 17: 22-31 (NBV)

Opwekking 244

Na verkondiging: Psalm 87: 1, 2, 3 en 4

Tijdens collecten: Als je geen liefde hebt voor elkaar

Geloofsbelijdenis zingen

Gemeente van onze Here Jezus Christus, jongens en meisjes, broeders en zusters,

Kerk in een multi-mix cultuur.

Toen we daar de afgelopen week in het voorbereidingsgroepje over na dachten vonden we dat best wel moeilijk.

Kerk in een multi-mix cultuur ... dat is een hele uitdaging als je bijvoorbeeld kerk bent in de Bijlmer in Amsterdam.

Of in de Schilderswijk van Den Haag.

Of in zo'n miljoenenstad als Rotterdam.

Daar kom je andere culturen tegen.

Daar staat de moskee op de ene hoek van de straat ... en de kerk van Jezus Christus op de andere hoek.

Maar kerk in een multi-mix cultuur in Leeuwarden?

Misschien moet je dan kerk zijn in de Vrijheidswijk.

Vlak bij het AZC, het asielzoekerscentrum.

Eigenlijk merken we er nauwelijks iets van ... dat Nederland steeds meer een multi-culturele samenleving is geworden.

Hier, in Leeuwarden, 'zitten' daar (nog) niet mee.

En toch ...

We lezen de krant.

We kijken tv.

We komen - gewild of ongewild - toch met verschillende mensen in aanraking.

En - hoe vreemd het ook klinkt - tegenwoordig 'geloof' iedereen wel iets.

Prinses Irene bijvoorbeeld.

Ze is een religieus mens.

Zelf noemt ze zich 'spiritueel'.

Irene - 59 jaar - gelooft in de Oerbron, in onzichtbare natuurwezens, in pratende bomen en in magie.

Ongetwijfeld zal er in de Margriet en de Libelle wel weer aandacht gegeven worden aan haar nieuwe boek: Samen. De natuur als familie.

Iedereen gelooft tegenwoordig wel 'iets'.

Is het niet 'iets' uit onze eigen cultuur, dan wel in 'iets' uit een andere cultuur.

Of je mixt gewoon het één met het andere.

Je 'maakt' gewoon je eigen geloof.
Je bedenkt je eigen vormen van 'spiritualiteit'.

Nu moeten we bedenken, jongelui, broeders en zusters, dat de afgelopen - pakweg - 50 jaar in ons land heel wat veranderd is.

En niet alleen in ons eigen, lieve vaderland.

Maar eigenlijk over de hele wereld.

* We zijn - bijvoorbeeld - mobieler geworden.

Auto's, treinen en vliegtuigen maken afstanden overbrugbaar.

* De grote vlucht van telefoon, radio, tv en computertechniek zorgt voor een niet te stuiten stroom van informatie.

En dat betekent dat mensen en culturen dichter bij komen.

Soms letterlijk.

Omdat mensen verhuizen - noodgedwongen dikwijls - van het ene land naar het andere en van het ene werelddeel naar het andere.

Ook in Nederland krijgen we steeds vaker te maken met mensen uit andere landen, uit andere culturen.

Ik denk alleen al aan ds. Nefefe en alle andere broeders uit Venda, die hier onlangs op bezoek waren.

We kijken er nauwelijks meer van op.

Een andere huidskleur op de preekstoel.

Ik kan me als jongetje nog wel herinneren hoe ik m'n ogen uitkeek toen ds. Bikker met een imbooring uit Indonesië op een zendingsdag verscheen.

En nu heb ik zelf een schoonzus die geboren werd op Java en met mijn broer getrouwd is.

We kijken er niet meer van op.

Een andere huidskleur, een andere cultuur, een ander geloof.

We zijn in een samenleving terechtgekomen waarin diverse culturen naast elkaar bestaan.

We leven vandaag in een multi-culturele samenleving.

Een multi-cultuur.

Maar we leven ook in een mix-cultuur.

Want of je het nu wilt of niet ...

Al die verschillende culturen, al die verschillende opvattingen, al die verschillende geloven zetten je in beweging.

Je wordt altijd beïnvloed door informatie en door ontmoetingen met anderen.

Je pikt er altijd wel iets van op.

Je gaat er over nadenken.

Je gaat iets waarderen of afkeuren.

Je neemt dingen over.

Ook als het gaat om geloof en cultuur.

We zijn terecht gekomen in een multi-mix cultuur.

De vragen van vanmiddag in deze themadienst zijn:

? Hoe stel je je als kerk, als gemeente van Jezus Christus, op in een samenleving waarin van alles en nog wat aan religiositeit te koop is?

? Wat is jouw houding als christen tegenover mensen die anders denken en anders geloven?

*

Nu moeten we niet denken dat dit vragen zijn van onze tijd.

Als je je Bijbel leest ontdek je dat de gemeente van Jezus Christus misschien wel altijd een gemeente was in multi-culturele of in mix-culturele samenlevingen.

Zeker de jonge gemeente in Klein-Azië (het tegenwoordige Turkije) en de gemeenten in Griekenland konden er over meepraten.

De brieven van Paulus in het Nieuwe Testament geven daarvan verschillende voorbeelden.

We lezen dat soms het Griekse en Romeinse denken ... de normen en waarden van het Joodse geloof bestreden ... en anders-om.

En als we in het Oude Testament kijken dan zie je dat het volk van God heel vaak gebivakkeerd heeft tussen verschillende andere volken, met andere gebruiken, andere gewoontes en andere geloven.

Daarom is het voor onze positie als kerk en als christen goed om ons ook vanmiddag door de Bijbel op weg te laten helpen.

En daarvoor sluiten we aan bij Handelingen 17, het bijbelgedeelte dat we samen hebben gelezen.

*

Er loopt een man door de straten van Athene.

Het is ongeveer het jaar 50 na Chr.

Een Joodse man: Paulus.

Hij is uit Thessalonica - het huidige Saloniki - gekomen en wacht nu op twee vrienden, Silas en Timotheüs, die met hem verder zullen trekken.

Deze Griekse reis is voor Paulus geen vakantie-reis, geboekt bij een reisbureau.

Het is een zendingsreis, in opdracht van zijn Heer, Jezus Christus.

Om ook in Griekenland de blijde boodschap uit te dragen van redding voor een wereld verloren in schuld.

En terwijl Paulus op zijn reisgenoten wacht, gaat hij Athene bekijken.

Er is trouwens heel wat te zien in de stad vol beelden en heiligdommen.

Indrukwekkend.

Adembenemend.

Athene is een wereldstad.

En als je zelf een klein mannetje bent - uit een klein landje - en je komt dan voor het eerst van je leven in zo'n grote wereldstad dan wordt je er helemaal door overweldigd.

Dan raak je onder de indruk.

Zóveel mensen en gebouwen, zóveel straten en pleinen.

Zo'n drukte heb je van je leven nog nooit bij elkaar gezien.

Zo komt, gemeente, een Joodse Paulus in de grote hoofdstad van land van de Grieken.

Hij kijkt z'n ogen uit.

Wat een pracht, wat een schoonheid.

En het vreemde van Athene is dat er overal in de stad heiligdommen, altaren en beelden staan met de namen van allerlei goden er op.

Zo had je een god van de lucht en een god van het water.

Een god van de aarde, de natuur, de schoonheid, de handel, de liefde, de oorlog, de vrede, enzovoorts, enzovoorts.

Verwoede puzzelaars onder ons zullen de Griekse namen wel kunnen invullen. Athene, een stad vol met goden.

En hoog boven de stad - op de berg, die boven alles uitstak - stond een kolossale tempel.

Het Parthenon: de tempel van de stadsgodin: Pallas Athene, de godin van de wijsheid.

Ze stond er uitgebeeld in ivoor, met een wijze uil op haar hand.

Paulus kijkt zijn ogen uit.

Op zijn ontdekkingsreis door de stad ziet hij honderden goden die allemaal ergens goed voor waren.

Geen god wordt overgeslagen.

En mochten de Atheners dat toch hebben gedaan, dan geen paniek.

Paulus komt ook een altaar tegen waar als opschrift op te lezen valt: "Aan een onbekende god".

Zo hebben de Atheners aan alles en iedereen gedacht.

De goden kunnen tevreden zijn.

Paulus is van al die godsdienstigheid niet onder de indruk. Integendeel: zijn geest werd in hem geprikkeld, lezen we in Handelingen 17.

Met andere woorden: Paulus wordt boos.

Zoveel godsdienstigheid - zelfs de onbekende god is niet overgeslagen - en dan uitgerekend die ene God, de vader van de Here Jezus Christus, wordt vergeten.

*

Paulus besluit zijn wachttijd in Athene nuttig te maken door de Atheners van die 'onbekende god' op de hoogte te brengen.

De beste plek om dat te doen is het forum, de markt.

De meest centrale plek van een stad.

Op de markt kom je mensen tegen uit heel de streek.

Mensen die hun koopwaar aanbieden en mensen die hun inkopen doen.

De markt: de meest centrale plek.

Het Zaailand of de Nieuwe Stad, zouden we zeggen.

Op de grote markt van Athene begint Paulus te praten over de dingen die hij in de stad heeft gezien.

De mensen komen om Paulus heen staan want ... ze willen allemaal wel iets nieuws horen.

Al die goden ... die waren voor hen oud nieuws.

En oud nieuws is net als oud brood: het smaakt lang niet zo lekker ... als vers brood van de bakker.

Iets nieuws.

Daar speelt ook de reclame van onze tijd op in.

Vooral die reclamejongens van wasmiddelen, van luiers met of zonder plasgootje en van dat gevleugelde vrouwenverband.

Ze hebben elke drie maanden wel weer iets nieuws bedacht.

Iets nieuws, daar is belangstelling voor.

Want mensen zijn nu eenmaal nieuwsgierig van aard.

Het naadje van de kous willen ze weten.

'Hebt je 't al gehoord?'... en dan komt er weer een lang verhaal.

Nu, nieuwsgierig zijn ze daar in Athene ook.

Ze filosoferen en praten hele dagen met elkaar.

Waar halen ze de tijd vandaan, denk je nu.

Maar nadenken over allerlei zaken was voor velen een sport en zelfs een beroep geworden.

Epicureeërs en Stoïcijnen, zo worden die wijsgerige jongens in Handelingen 17 genoemd.

Eigenlijk kom je ze vandaag de dag nog steeds tegen.

Laat ik daar iets over mogen vertellen.

Misschien herken je daar iets van bij de vrienden die je op school tegenkomt.

Of bij je collega's op het werk.

Of bij je burens die wel in 'iets' zeggen te geloven maar die daar geen kerk bij nodig hebben.

Epicurus was een wijsgeer, een filosoof, die niets wilde weten van een leven ná de dood.

Dood is dood, beweerde hij.

En omdat het straks met je dood allemaal is afgelopen moet je zorgen dat je nú aan je trekken komt.

Doel van je leven is: geluk en genot.

Je zou nog over de manier waarop je dat doel denkt te willen bereiken kunnen verschillen.

Maar een ánder doel kent het leven niet.

Je begrijpt, jongelui, broeders en zusters, deze Epicurus is ook in onze mix-cultuur weer vreselijk populair.

Geluk en genot.

Voor velen is dát het doel, hun enige doel, in het leven.

* Zie dat je zo snel mogelijk de hoofdprijs in de Staatsloterij of de Postcodeloterij wint ... dan hoef je verder niet meer te werken en kun je genieten van het leven dat je rest.

Ik las laatst met een groepje catechisanten dat per Nederlander er meer dan 250 gulden per jaar wordt uitgegeven aan legale kansspelen.

Het gaat dan om een totaalbedrag van meer dan 3,5 miljard gulden per jaar.

5,3 Miljoen Nederlanders doet mee aan een loterij of lotto.

We zullen het maar niet hebben over de meer dan 100.000 gokverslaafden onder ons.

Zorg dat je zo snel mogelijk rijk wordt.

Geniet van het leven.

Doe wat je leuk vindt, zelfs al gaat dat ten koste van anderen.

Het gaat om j ouw leven.
Het gaat om j ouw geluk.
Het doel heiligt daarbij alle middelen.

We komen ze ook tegen de moderne volgelingen van de Stoa.
Die dachten wel na over een leven n a de dood.
N a de dood keert je ziel terug naar de godheid, leerden ze daar.
Je lichaam verdwijnt en je ziel gaat op in de grote wereldziel - noem het maar god.
Het komt er in dit leven op aan dat je verstandig leeft, je beheerst, matigheid kent en
deugdzaam leeft.
Alles wordt toch beheerst door het noodlot.
Je moet het leven maar nemen zoals het komt.
Noodlotsgeloof, fatalisme - noemen we dat.
Ik herken er iets in van wat de oosterse godsdiensten ons leren.
Boeddha, Hara Krisna.
Je moet je lot onbewogen leren aanvaarden.

Het zijn, gemeente, hooggeleerde heren waarmee Paulus in gesprek is geraakt.
Ze weten wellicht v eel meer dan Paulus weet.
Maar Paulus blijft Paulus.
Hij brengt het evangelie van Jezus en van de opstanding.
Daarin zit de kracht van zijn boodschap.
Want woorden over een opstanding ... voor de wijsgerige jongens in Athene is dat
nieuws.
Ze geloven immers niet in een leven n a dit leven.
Laat staan in een opstanding uit de doden.
Sommigen van hen noemen Paulus: een praatjesmaker, een zwamkous, een
betweter - een graantjespikker staat er eigenlijk.
Paulus is te onbenullig in hun ogen om serieus te worden genomen.

Anderen nemen de situatie heel anders op.
Zij zeggen: 'Hij komt met vreemde goden aandragen.
Daarop staat in onze stad de doodstraf.'
'Een god Jezus die doodgemarteld is aan een kruis.
En die dan toch weer - met hulp van een godin Opstanding - uit het graf is gekomen
...
Die zou nu uitgerekend die ene God zijn die wij nog niet kennen?
Zo' n God past niet in ons systeem.'

Sindsdien, jongelui, broeders en zusters, is er niet zoveel veranderd.
Ook vandaag nog 'past' Jezus niet in onze systemen.
Ook zijn opstanding niet.
Net zo min als een leven na dit leven.
De Epicuree ers krijgen ook nu gelijk: 'Geniet nu - morgen is het te laat. Want dood is
dood, nietwaar?'
De simpele filosofie van de markt is nog steeds dezelfde.
Op die markt - en zo in het leven van veel mensen - is geen plaats voor een Jezus en
een God, die Zich liefdevol wil bemoeien met ons
Of wel soms?

*

Al gauw nemen de filosofen Paulus mee naar hun terrein: de Areopagus.
Dat was een heuvel, waar toen een soort van gemeenteraad zetelde, die toezicht hield op godsdienst en zeden van Athene.
In dit gezelschap moet Paulus nu maar eens duidelijk maken wat zijn gedachten eigenlijk zijn
Nu, daar staat hij dan, dat kleine Joodse mannetje, tegenover het puikje van de Griekse beschaving.
Zo op het eerste gezicht geen partij voor die bollebozen vóór hem.
Maar het zal blijken dat je Paulus niet moet onderschatten. Hij kent zijn wereld en zijn tijd.
Hij weet waarover hij spreekt.
En - wat het meeste is - hij is gezant van God en Jezus Christus.
Een brenger van een zeer blijde boodschap.

Paulus gaat spreken.
Hij zegt dat hij gezien heeft dat de Atheners in elk opzicht buitengewoon ontzag voor de goden hebben.
Zelfs de onbekende god is niet vergeten!
Ondertussen hoor je tussen de regels door, dat ze buitengewoon bang zijn voor demonen, boze geesten.
En dat ze daarom aan de onbekende god hebben gedacht om toch vooral niet de één of andere godheid voor het hoofd te stoten.
Die angst wil Paulus nu graag wegnemen bij zijn luisteraars. Hij zal hen vertellen over die onbekende god.
Het is die ene echte God, die mens en wereld heeft geschapen.
Hij is de Heer van hemel en aarde en woont niet in door mensenhanden gemaakte tempels, want Hij heeft geen mensenhulp nodig om echt God te zijn.
Wat Hij wil is dat de mensen hun Schepper gaan zoeken en vinden en dienen.
Dat kan ook want die ene echte God is niet als zoveel andere goden ver en afstandelijk verwijderd van zijn mensen.
Hebben de Griekse dichters het al niet gezegd, dat wij mensen in Hem leven, bewegen en zijn en dat wij van Zijn geslacht zijn.

Als dát zo is, gaat Paulus verder, dan hebben we te maken met een levende God en niet met een dode god, die door mensen is bedacht en uitgebeeld.
God is geen god naar ons model of idee.
Hij is de unieke God, die liefdevol de mensen oproept om Hem te gaan dienen voordat Hij komt met Zijn oordeel.
Alleen door het geloof in Hem, die Hij gezonden heeft tot redding van mensen - Jezus Christus - die uit de doden is opgewekt, is er ontkoming aan het oordeel.

*

Zo ongeveer, jongelui, broeders en zusters, heeft Paulus gesproken op de Areopagus.
Tot die mensen, die met al hun geleerdheid, de echte God maar niet konden vinden.
Ze zochten een god naar hun eigen snit.

Ze zochten een god die hen het beste uitkwam.
Ze hebben het dan ook te hoog en te diep en te ver weg gezocht tot dusver.
Want die ene God is in Zijn Zoon Jezus Christus heel dicht bij ons mensen gekomen.
Grijpbaar en geloofbaar dichtbij.

*

Terug naar het begin van de preek.
Kerk in een multi-mixcultuur.
? Hoe stel je je als kerk, als gemeente van Jezus Christus, op in een samenleving
waarin van alles en nog wat te koop is?
? Waarin mensen hun eigen god en hun eigen godsdienst bijeen shoppen in de
supermarkt van de vele geloven van onze tijd?

Je mag ze - net als Paulus deed - vertellen van een liefdevolle God.
Je mag die liefde van God - als kerk en als christen - ook concreet zichtbaar maken.
Actief in de samenleving staan.
Je er niet uit terugtrekken in een eenzaam isolement.
Jezus zelf zei tegen zijn volgelingen: 'Jullie zijn het zout der aarde en het licht der
wereld.'
'Zolang jullie in de wereld staan wordt het bederf van de wereld nog geweerd.'
Je ziet het in landen waarin het christendom niets meer voorstelt.
De samenleving gaat te gronde doordat ze door de zonde van mensen wordt
verteerd.
Alles is geoorloofd.
Alles moet kunnen.
Dan mogen Christenen als van die reflectoren langs de kant van de weg zijn.
Ze vangen het licht op en ze geven het licht weer door.
Zo werkt Gods Geest in de wereld.
In de wereld van godsloosheid en van zonde.
Door ons, door mensen die gegrepen zijn door de liefde van God.

Gods liefde doorgeven, uitstralen.
In het gesprek met die anders denkende.
Hem of haar nieuwsgierig maken.
Jij hebt immers wat te vertellen?
Jij hebt toch een Vriend die je graag met hen in contact wil brengen?
Er is een tijd geweest dat je beter niet kon zeggen dat je geloofde.
Een jaar of tien geleden was geloven echt 'uit'.
Geloven was iets oudbolligs.
iets wat achterhaald was.
Maar tegenwoordig mag het weer.
Geloven is niet meer 'vies'.
Zelfs bekende Nederlanders vertellen voor de camera's dat ze iets met geloof
hebben.
Maar het klinkt allemaal wel erg 'vaag'.
Het blijkt - als je doorvraagt - erg leeg te zijn.
Net als een ballon.
Het lijkt heel wat als je hem opblaast.

Maar al je er met een speld in prikt knalt hij met een grote klap in elkaar.

We hebben, jongelui, broeders en zusters, met Paulus een geweldige boodschap voor de wereld.

We hebben een geweldige God, de levende God, de Schepper van hemel en aarde die - ook door ons - tot mensen van deze tijd komt.

Een God die zegt: 'Ik ben het die je al zó lang hebt gezocht. Zoek het niet langer in jouw dode ideeën over het bestaan.

Waarvoor leef ik?

Is er wel leven na de dood?

Zoek het toch bij Mij, de levende, die in Jezus Christus het heeft laten zien, dat Ik de wereld en ook jou liefheb!

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 8 november 1998 (jongerendienst)

! Wanneer deze preek in een kerkdienst wordt gelezen graag even een mailtje. !